

[Finansministeren]

Den forøgelse af valutareserverne, som har fundet sted gennem de senere år, har i høj grad gjort det muligt at neutralisere virkningerne af de skift i de private kapitalstrømme, der erfaringsmæssigt forekommer. Sammenhængende hermed har valutareservernes omfang vanskeliggjort spekulation mod kronen.

For den statslige låntagning i udlandet har valutareserverne – på trods af det store underskud på betalingsbalancens løbende poster – muliggjort, at staten i perioder, hvor vilkår for lånoptagelse på de internationale kapitalmarkeder har været dårlige, har kunnet være tilbageholdende og først optage lån, når markedsforholdene bedredes.

Den del af låntagningen i udlandet, der er medgået til forøgelse af valutareserverne, påvirker ikke nettogælden til udlandet, og nettorentudgifterne øges kun i begrænset omfang. Provenuet af lånene indsættes i Nationalbanken, som genanbringer pengene således, at de samlede udgifter for stat og Nationalbank under ét kun bliver rentemargenen mellem statens lånerente og den rente, Nationalbanken kan opnå. Gælden, som staten pådrager sig, modsvares af et tilsvarende tilgodehavende hos Nationalbanken, som denne forrenter.

Spm. nr. 895

Til finansministeren (30/5 80) af:

Tyroll (VS):

»Hvilke udgifter og hvilken gæld er skatteyderne – herunder især lønarbejderne – blevet påført siden 1976 som følge af statens initiativer til styring af likviditets- og renteutviklingen for at tilskynde til privat kapitalimport til finansiering af betalingsbalanceunderskuddet og refinansiering af den private udlandsgæld?«

Begrundelse

Statsmagten har igennem den indenlandske låneaktivitet til en kunstigt høj rente villet medvirke til at sikre, at det kan betale sig for privatkapitalisterne at trække deres udenlandske tilgodehavender hjem eller at oprette udenlandske lån. Det har tillige betydet, at passiv kapitalanbringelse i mange tilfælde har været mere fordelagtig end investering i produktion. Denne spekulation finansieres af skatteyderne – herunder især lønarbejderne.

Hensigten med spørgsmålet er at få belyst, hvilken størrelsesorden disse poster har haft i årene fra 1976 og fremefter.

Besvarelse (9/6 80):

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Mens statens årlige indenlandske renteutgifter er steget med 5,6 mia kr. fra 1976–77 til 1980, hvor de skønnes at udgøre 6,3 mia kr., viser udviklingen i nettorentudgifterne en vækst på 3,4 mia kr. over samme periode, når renteindtægter af udlån og af pensionsfondens obligationsbeholdning tages i betragtning. Hertil kommer renteindtægter af statens nettotilgodehavende i Nationalbanken.

Samfundsøkonomisk set er statens indenlandske renteutgifter en følge af, at statens løbende forbrug og investeringer igennem de senere år har været større end de løbende skatte- og afgiftsindtægter. Renteutgifterne i forbindelse med den indenlandske låntagning til dækning af dette opsparingsunderskud vil over tiden blive betalt af skatteyderne gennem opkrævning af skatter og afgifter. Der vil imidlertid herigennem ikke være tale om en begrænsning af forbrugs- og investeringsmulighederne eller indkomsterne i den private sektor, idet overførslen af renter til den private sektor netop modsvarer de ekstra skattebetalinger.

For den private sektor vil der derimod gennem budgetunderskuddet være skabt basis for et større forbrug af offentlige ydelser sammenlignet med en situation, hvor skatter og afgifter afbalancerede de statslige udgifter.

Statens indenlandske låntagning her gennem de senere år haft som et væsentligt formål at modvirke de likviditets- og rentemæssige virkninger af statens kasseunderskud for herigennem at tilskynde virksomhederne til at bidrage til finansieringen af det løbende betalingsbalanceunderskud og til at fastholde den betydelige private kortfristede udlandsgæld. Renten på statspapirerne har imidlertid ikke – som det anføres i spørgsmålets begrundelse – været kunstigt høj, hvilket bl. a. fremgår af, at den private kapitalimport i perioder med indsnævring af renteforskellen mellem indenlandske og udenlandske lån har været aftagende.